

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

PANORAMA

periode 1 april 1972 - 1 oktober 1972

Algemene en KabinetsaangelegenhedenStaten-Generaal en Kamercommissie

In de Staten-Generaal kwamen in deze periode geen voor de Dienst van rechtstreeks belang zijnde onderwerpen in behandeling. Er vonden twee bijeenkomsten plaats van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten met de Minister-President en de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Defensie. De bijeenkomst van 7 juni 1972 was hoofdzakelijk gewijd aan de taak en de werkwijze van de Buitenlandse Inlichtingendienst en aan het besluit van de regering deze dienst wederom onder de Minister-President te doen ressorteren.

Tijdens de bijeenkomst van 4 juli 1972 werd uitvoerig van gedachten gewisseld over het ontwerp-Koninklijk besluit betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. Naar aanleiding van vragen uit de Commissie werd door Minister Geertsema uiteengezet dat het relateren van de BVD-taak aan het Wetboek van Strafrecht de Dienst onvoldoende armslag zou geven, omdat een aantal ontoelaatbare gedragingen die een gevaar vormen voor de democratische rechtsorde of de veiligheid van de staat - en dus de aandacht van de Dienst moeten hebben - in dit Wetboek niet strafbaar gesteld zijn.

Zes vanwege de Vaste Commissie in behandeling gegeven verzoekschriften werden afgedaan.

Van advies werd gediend voor de beantwoording van aan de regering gestelde vragen van de Tweede Kamerleden Hermsen: betreffende de aanwezigheid van geheime gegevens bij de N.V. Pelger te Emmen, Van der Spek: betreffende contacten van Nederlandse zijde met Portugese politieorganisaties, Goudsmit en Visser: nopens de aan bepaalde categorieën militairen opgelegde beperkingen voor het ondernemen van privéreizen naar landen met een communistisch regime, Schaefer, De Ruiter en Pronk: naar aanleiding van publicaties betreffende de interventie van het ITT-concern in binnenlandse politieke aangelegenheden van Chili.

Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst woonde twee onder voorzitterschap van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie gehouden bijeenkomsten van de Procureurs-Generaal bij.

Hoofdonderwerpen van het overleg waren de tegen het terrorisme te nemen preventieve en repressieve maatregelen.

AHvB betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Het nieuwe K.B. d.d. 5 augustus 1972 - met nota van Toelichting opgenomen in Staatsblad 1972 nr. 437 - trad op 1 september 1972 in werking. Een aantal burgemeesters van gemeenten met gemeentepolitie heeft reeds voldaan aan het door tussenkomst van de Commissarissen der Koningin aan hen gericht verzoek ingevolge artikel III,3 lid 2 van het K.B. de korpschefs aan te wijzen voor het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de Dienst. De Minister van Defensie en de Staatssecretaris van Financiën deden hetzelfde in verband met resp. de Koninklijke Marechaussee en de douane.

Public Relations

De verschijning van het nieuwe K.B. betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten in het Staatsblad was voor diverse persorganen aanleiding aanvullende informatie te vragen. Uit de reacties in de pers blijkt een groter begrip voor het werk van de Dienst.

Voorts werd aan publiciteitsmedia, die hierom verzochten, achtergrondinformatie verstrekt over de terroristische activiteiten in Nederland en in het buitenland.

Juridische zaken

Aandacht werd geschonken aan de juridische aspecten van de navolgende aangelegenheden:

- de grenscontrole door ambtenaren van de dienst der Invoerrecht en Accijnzen;
- de beveiliging van het NAVO-hoofdkwartier;
- de signalering van ongewenste vreemdelingen;
- het voorontwerp van wet Commissaris van Onderzoek;
- de terbeschikkingstelling van niet gerubriceerde NAVO-gegevens aan landen en organisaties welk geen deel uitmaken van de NAVO of aan personen, die geen onderdaan zijn van een NAVO-land.

Benelux-samenwerking

De ministeriële werkgroep voor het personenverkeer kwam bijeen voor bespreking van de moeilijkheden veroorzaakt door de aanwezigheid van niet EG-vreemdelingen in het Beneluxgebied. De Minister van Binnenlandse Zaken werd naar deze bijeenkomst vergezeld door de juridisch adviseur van de Dienst. Er werd een ambtelijke werkgroep ingesteld, die een nader onderzoek zal instellen en die voorstellen zal doen tot verbetering van de huidige situatie.

De bijzondere commissie voor het personenverkeer kwam tweemaal en de subcommissie zesmaal bijeen.

Van de behandelde onderwerpen, die de taak van de Dienst raken, kunnen worden genoemd:

- standpunt in te nemen t.a.v. de toelating van directeurs van zgn. joint ventures;
- signalering van ongewenste vreemdelingen in Beneluxverband;

- visumafschaffingsovereenkomsten;
- reizen van Oosteuropese militair attachés in de Benelux;
- reizen van diplomaten van de Volksrepubliek China in de Benelux.

De Subcommissie voor de samenwerking tussen de veiligheidsdiensten kwam in de verslagperiode tweemaal (informeel) bijeen. Aan deze bijeenkomsten werd deelgenomen door het Hoofd van de Dienst

Met de veiligheidsdiensten van de andere landen van de Europese Gemeenschap wordt overleg gevoerd over een regeling inzake de samenwerking met het Beveiligingsbureau van de Europese Gemeenschappen.

Het voornemen is deze regeling af te stemmen op hetgeen reeds terzake in Beneluxverband werd overeengekomen.

De relatie met buitenlandse diensten

H.BVD en een hoofdamtenaar van de afdeling B woonden de periodieke vergadering bij van de Hoofden van de Veiligheidsdiensten van de WEU-landen, waarbij veel aandacht werd besteed aan de coördinatie van de berichtgeving over terroristische activiteiten.

Het Hoofd van de Dienst en enkele hoofdamtenaars namen deel aan de halfjaarlijkse vergadering van het NATO Special Committee te Brussel.

Het Hoofd van de vertegenwoordiging in Nederland van de Amerikaanse Inlichtingendienst, die een andere bestemming kreeg toegewezen, werd afgelost door een andere medewerker van de CIA.

De heer M.J.M. Stall, aan wie de zorg voor de betrekkingen met de buitenlandse diensten was opgedragen, ging met functioneel leeftijdsontslag.

Zijn opvolger heeft inmiddels de werkzaamheden overgenomen.

POLITIEK TERRORISME

De toename - ook in ons land - van politieke gewelddaden, zowel van binnenlandse als van buitenlandse herkomst, vereist een steeds grotere inspanning van de Dienst. In verband daarmee moeten de activiteiten van de Dienst op andere terreinen worden beperkt. Gewaakt wordt daarbij wel voor het behoud van de informatiepositie op die gebieden.

In de afgelopen periode bereikten de Dienst vele berichten over gepleegde en voorgenomen gewelddaden. Ook vele valse meldingen over geplaatste bommen en bedreigingen van andere aard werden ontvangen.

Illustratief in dit verband is dat in één jaar tijds alleen al bij de Philipsvestigingen ca. 70 en bij de Nederlandse Spoorwegen ca. 50 valse meldingen binnenkwamen.

De toename van het geweld stelt de Dienst de volgende opgaven:

- a. een voortdurende uitbouw van de informatiepositie, waarbij de Nederlandse situatie telkens in verband moet worden gebracht met ontwikkelingen in het buitenland;
- b. verwerking en schifting van een stroom van berichten en het naar aanleiding daarvan informeren van de betrokken autoriteiten;
- c. ondersteuning van de politie, zowel bij het verzamelen en verwerken van gegevens als bij het onderzoek i.v.m. gepleegde misdaden;
- d. het adviseren van vele bedrijven m.b.t. specifieke beveiligingsproblemen, verband houdende met het terrorisme;
- e. het onderhouden van een intensief contact met buitenlandse zusterdiensten, teneinde elkaar wederzijds zo snel mogelijk te informeren;
- f. deelname aan de werkzaamheden van verschillende commissies, die zich met de bestrijding c.q. het voorkomen van misdaden bezighouden. Het Hoofd van de Dienst maakt deel uit van de Stuurgroep, die nagaat hoe gehandeld moet worden wanneer een actie van terroristen (à la München) zich in Nederland zou voordoen. De Stuurgroep doet aanbevelingen aan de betrokken Ministers betreffende te nemen maatregelen.
Voorts heeft het Hoofd van de Dienst zitting in een Commissie van Hoofden van de Veiligheidsdiensten van de EG-landen en Zwitserland en van een werkgroep welke ressorteert onder het Comité Politique van de EG-landen. Dit Comité ter bespreking van het probleem van het terrorisme werd onlangs ingesteld op initiatief van de Westduitse Minister van Buitenlandse Zaken Scheel.
Verder is de Dienst vertegenwoordigd in de volgende commissies en werkgroepen:
 - Werkgroep Explosieven
 - Werkgroep Evaluatie
 - Werkgroep Rechercheonderzoek naar daders van aanslagen met explosieven
 - Commissie Beveiliging Burgerluchtvaart
 - Commissie toezicht Arabieren
 - Commissie ad hoc i.v.m. bommen Rotterdam, Eindhoven, Utrecht

De activiteiten van de Dienst in dit kader hebben betrekking op de volgende categorieën:

De Zuid-Molukkers

Onder de Zuid-Molukkers (30.000), voor een deel slecht geïntegreerd in de Nederlandse samenleving en hopend op realisering van een autonome Republiek der Zuid-Molukken, zijn verschillende groeperingen die stelselmatig de gevoelens van verbittering en haat over de situatie waarin zij geraakt zijn, levendig houden en dreigen tot actie over te gaan.

Na de aanslag op de residentie van de Indonesische Ambassadeur in augustus 1970 worden hun activiteiten met nog meer aandacht gevolgd. Waarschijnlijk is het hieraan mede te danken dat gebeurtenissen als die in Wassenaar zich niet hebben herhaald.

Palestijnse terroristen

Nadat Palestijnse terroristen in Nederland reeds viermaal hadden toegeslagen (1969 bomaanslag Israëliëische Ambassade, 1970 vliegtuigkaping vanaf luchthaven Amsterdam, 1971 aanslag op Gulf Oil, 1972 aanslag op compressorstation van de Nederlandse Gas Unie) heeft zich na de aanslag op de Israëliëische Olympische ploeg in München in begin september kortgeleden de affaire van de vanuit Amsterdam verzonden bombrieven afgespeeld. Door deze zaak is andermaal bevestigd, dat ons land voor Arabische terroristen geen onbekend terrein is.

Mede in verband hiermee worden de dagelijks binnenkomende berichten over activiteiten, verplaatsingen, plannen etc. van Palestijnen zeer zorgvuldig geëvalueerd en zo mogelijk gecontroleerd, hetgeen, indien nodig, resulteert in actie naar buiten.

Nederlandse terroristische groeperingen

In dit verband dient met name de Rode Jeugd genoemd te worden. Deze organisatie is sinds enige maanden doende zich te reorganiseren en te heroriënteren, waarbij de conceptie van de stads-guerrilla opnieuw bestudeerd wordt. In het eerste nummer van een nieuw RJ-blad: "RJ-Cahier, Stadsguerrilla" wordt openlijk te kennen gegeven, dat de Rode Jeugd op de één of andere wijze te maken heeft met de aanslagen tegen de Philipsvestigingen en met de aanslagen die geclaimd zijn door het "Revolutionair Volksverzet Nederland". De overtuiging bestaat dat dit op waarheid berust.

Het "Revolutionair Volksverzet Nederland" heeft de volgende aanslagen op buitenlandse objecten in Nederland geclaimd:

- het plaatsen van een brandbom met tijdontsteking in de wachtkamer van het Amerikaanse consulaat te Amsterdam op 25 april 1972;
- het werpen van een brandbom in het kantoor van Turkish Airlines te Amsterdam op 6 mei 1972;
- de brandstichting in de Amerikaanse Bibliotheek te Amsterdam op 18 juni 1972.

Ook op Nederlandse objecten werd een aantal aanslagen gepleegd. Na de bomaanslag op het Evoluon te Eindhoven op 24 februari zijn op 24 april, 28 mei en 8 juni jl. bommen van een vrij amateuristische samenstelling (explosieven met tijdontsteking) geplaatst bij zes andere Philipsvestigingen. In vier gevallen is de bom geëxplodeerd.

Op 4 oktober 1972 is een betrekkelijk zware bom, waarvan de samenstelling een meer deskundige hand verraadt, tot ontploffing gebracht tegen de gevel van "Holiday Inn" te Utrecht. Deze aanslag wordt in verband gezien met de agitatie door linkse jongeren in Utrecht tegen de rol die Bredero's Bouwbedrijf speelt in de herstructurering van het Utrechtse stadscentrum.

Nadien hebben zich nog aanslagen in Rotterdam en Eindhoven en wederom in Utrecht met bommen van hetzelfde type voorgedaan. Gelukkig konden de bommen in deze gevallen tijdig onschadelijk worden gemaakt.

Het onderzoek naar deze affaires, zowel door de politie als door de BVD, heeft een aantal interessante gegevens opgeleverd, die mogelijk in de toekomst van nut zullen kunnen zijn.

Tevens werden duidelijke aanwijzingen verkregen omtrent de hoek waarin de daders moeten worden gezocht en omtrent de identiteit van enkele vermoedelijke daders.

De Minister en de Secretaris-Generaal werden hierover door het Hoofd van de Dienst rondeling geïnformeerd.

AFDELING B

Verhouding CPN tot de internationale communistische beweging

Van Sowjet-zijde werden de eerder dit jaar ingezette openlijke aanvallen op de CPN-leiding, middels enkele verdere publicaties voortgezet. Bovendien namen de bemoeienissen van de Russen met de (dissidente) vriendschapsvereniging "Nederland - U.S.S.R." nog toe. Desondanks lijkt men aan de kant van de CPSU de mogelijkheid van besprekingen tussen beide partijen nog steeds open te willen houden.

Datzelfde wil men kennelijk ook bij de CPN. De CPN heeft althans op vermelde aanvallen niet openlijk gereageerd. Op het 24e Congres van de partij (26, 27 en 28 mei) heeft men de kwestie van de internationale betrekkingen buiten de discussie gehouden.

Inmiddels is de CPN wel doende in nauwer contact te komen met de West-Europese CP-en, met name met de Franse partij.

Partijbestuursleden der CPN waren aanwezig op een Vietnam-conferentie te Parijs en op het feest van het Franse partijdagblad. Leden van de PCF voerden besprekingen te Amsterdam en bezochten het Waarheidsfestival.

Het 24e CPN-congres

Dit congres, dat op 26, 27 en 28 mei te Amsterdam werd gehouden, was een weinig spectaculair gebeuren. Vele malen werd er opgezezen dat de partij-organisatie versterkt dient te worden. Het achterblijven van resultaten bij de ledenwerving ondanks de "groeiende invloed der partij", werd geweten aan een gebrek aan goede propaganda.

Teneinde de politieke slagkracht van de dagelijkse leiding te vergroten, werd besloten tot de wederinvoering van een partij-secretariaat dat zich met de administratieve zaken en uitvoering der besluiten zal belasten.

De communistische eenheidspolitiek

Vooraf na het vervallen van het "anti-communisten-artikel" in de statuten van het NVV is er in CPN-kringen voortdurend op aangedrongen dat de partijleden zich bij de NVV-bonden zouden aansluiten.

Op het 24e congres werd dit de CPN'ers zelfs als een verplichting opgelegd. Hoewel de CPN het NVV aanmerkt als de "katalysator" voor acties in het bedrijfsleven, neemt dit niet weg, dat men op het congres toch aan de eis bleef vasthouden het eigen partij-bedrijfswerk krachtig aan te pakken. Wanneer het NVV zou nalaten tot actie te komen, moeten door communisten in de bedrijven gevormde comité's de strijd opnemen en daaraan leiding geven.

De voor de CPN vooral om financiële redenen onwelkom geachte verkiezingen van november a.s., zijn door de partij aangegrepen om de eenheidspolitiek, gericht op de vorming van een regering welke steunt op de arbeidersmacht nieuw leven in te blazen. Blijkens artikelen van oud partijvoorzitter De Groot in "De Waarheid" is de CPN bereid om - niettegenstaande het door de CPSU open houden van de deur voor een herstel van de betrekkingen - afstand te nemen van het optreden van communisten in Oost-Europa. De partij lijkt zelfs bereid het onderhouden van goede betrekkingen met andere o.m. de Oost-Europese communistische partijen achter te stellen bij de nationale doelstelling om tot de begeerde eenheid met socialisten en "progressieve gelovigen" te komen.

Het ANJV

Het ANJV is er na jaren van isolement thans in geslaagd te worden opgenomen in het samenwerkingsverband van de jongeren-organisaties in ons land. Dit bleek uit de belangrijke rol welke het ANJV speelde in de organisatie van de grote Vietnamdemonstratie te Amsterdam op 29 en 30 april, waaraan 2000 personen deelnamen. De nog lopende solidariteitsactie met de VVDH, welke door verscheidene jongerengroepen wordt gevoerd, is mede gestart op initiatief van de ANJV. Het ANJV-kantoor te Amsterdam dient als secretariaatsadres van deze actie.

Maoïstische groeperingen

In de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland (KEN) kwam het eind maart tot een splitsing toen een groep leden uit Rotterdam zich hier van afscheidde. De Bond van Nederlandse Marxisten en Leninisten (BNML) kwam deze zomer tot een fusie met de Rode Jeugd (m.l.) een groepering die het niet geheel eens was met de terroristische praktijken van de Rode Jeugd en zich daarom van die organisatie heeft afgescheiden.

Acties aan universiteiten en hogescholen

De onrust onder de studenten over de uitvoering van herstructureeringsmaatregelen in de universitaire sector en over de verhoging van de collegegelden is blijven voortduren. Het Landelijk Overlegorgaan van Grondraadsbesturen (LOG) en de Algemene Studenten Vereniging Amsterdam spelen daarbij de belangrijkste rol. In de afgelopen maanden is de agitatie vooral gericht geweest op het organiseren van een boycot van de inschrijvings- en betalingsprocedures, alsmede op de voorbereiding van een nieuwe landelijke onderwijsmanifestatie, de "0'72".

Bond voor Dienstplichtigen

De Bond voor Dienstplichtigen (Witte BVD) zoekt nog steeds naar organisatievormen waarin de agitatie tegen de krijgsmacht effectief gestalte kan worden gegeven. Het instituut van het "Politiek Comité" (Polkom) is na een kort en onvruchtbaar bestaan reeds weer herzien. De indruk bestaat dat de centrale leiding van de witte BVD in een tamelijk zwakke positie verkeert tegenover de regionale en lokale eenheden.

AFDELING C

Sowjet-Unie

De medewerkers van de Sowjetrussische inlichtingendiensten in ons land waren ook in deze verslagperiode weer zeer actief. Hun belangstelling betrof voornamelijk militaire informatie (AFSOEN, infra-rood apparatuur, nieuwe ontwikkelingen op radargebied), wetenschappelijke en technische informatie en strategische inlichtingen (het via de haven van Rotterdam lopende goederenvervoer naar de Chinese Volksrepubliek).

De Sowjetrussische persvertegenwoordigers zetten achter de schermen hun beïnvloedingspogingen ten gunste van een Europese Veiligheidsconferentie onverminderd voort.

De vestiging van de Nederlands-Sowjetrussische joint-venture in de computerbranche te Hilversum, ELORG B.V., vond inmiddels plaats.

Te Rotterdam werd een dochtermaatschappij van de Belgisch-Sowjetrussische joint-venture op scheepvaartgebied Transworld Marine Agency opgericht. Met Nederlands personeel en onder Nederlandse directie zal de vennootschap als hoofdagent optreden voor de Sowjetrussische scheepvaart in Europoort. Tot nu toe was dit - gedurende circa 25 jaar - de N.V. Pakhoed. De supervisie zal geschieden door een te antwerpen gestationeerde Russische functionaris, die - als gevolg van het restrictieve Nederlandse visumbeleid - zijn pogingen om in het bezit te komen van een verblijfsvergunning zag mislukken. Het is bekend, dat de Sowjetrussische inlichtingendiensten op grote schaal gebruik maken van de bijzonder snel groeiende koopvaardijvloot (thans qua omvang de vijfde van de wereld) voor o.m. het bedrijven van strategische spionage en het in het Westen binnensluizen van agenten.

Ook in NAVO-verband werd de aandacht op de steeds doorgaande pogingen van de Oost-Europese landen tot oprichting van joint-ventures gevestigd.

De van 25 mei tot 11 juni 1972 te Amsterdam gehouden Sowjet-Handelstentoonstelling - met ca. 150 aangemelde deelnemers/bezoekers uit de U.S.S.R. - bood de Russen uiteraard een goede gelegenheid ook personen, die weinig of niets met dit evenement hadden te maken, naar Nederland te zenden. Met de opgave van de beroepen had men het op de visumaanvragen niet al te nauw genomen. Zo bleek een "ingenieur" directeur van een modehuis te zijn. Een "technicus" en een "tolk" doken anderhalve maand later op als "studenten van het Instituut voor Internationale Betrekkingen", die een stage bij de Sowjet-Ambassade in Den Haag kwamen doen.

De als "tolk" aangekondigde , die in feite faculteitshoofd van de Academie van Buitenlandse Handel van de Sowjet-Unie is, werd naderhand beschreven als een bekend Sowjetgeleerde op het gebied van wereldeconomie en internationale organisaties.

Het bezoek van de Sowjetrussische Minister van Buitenlandse Zaken Gromyko aan Nederland (5 - 8 juli 1972) verliep - behoudens enkele kleine demonstraties tegen de behandeling van de Joden in de U.S.S.R. - zonder incidenten. De Dienst was betrokken bij het nemen van maatregelen inzake de beveiliging van het bezoek.

De Ambassade poogt de eigendom te verwerven van het pand Andries Bickerweg 2. Voorlopig acht zij de vraagprijs voor dit thans gehuurde gebouw te hoog.

De opzet van de Russen is een groot nieuw gebouw te vestigen op het terrein van de vier thans in gebruik zijnde panden (twee aan de Andries Bickerweg en twee aan de Johan de Wittlaan). Drie daarvan zijn reeds Sowjetrussisch eigendom.

Duits: Democratische Republiek

De pogingen om toestemming te verkrijgen tot uitbreiding van de "Vertretung der Kammer für Aussenhandel der DDR in den Niederlanden" te Amsterdam werden voortgezet.

Van Oostduitse zijde werden Nederlandse zakonrelaties hierbij om hulp verzocht.

In verschillend opzicht tracht men aan DDR-zijde vooruit te lopen op de "Anerkennung". Twee jaar geleden reeds werd de naam van de vertegenwoordiging gewijzigd in "Vertretung des Amtes für Aussenwirtschaftsbeziehungen der DDR in den Niederlanden".

Dit geschiedde zonder toestemming van de Nederlandse autoriteiten. In verband daarmee werden visumaanvragen waarbij deze naam wordt gebruikt aan Nederlandse zijde niet in behandeling genomen. Onlangs richtte het Hoofd van de "Vertretung" zich schriftelijk als "Hoofd van de Vertegenwoordiging der DDR" tot de beide Kamers der Staten-Generaal en een aantal Nederlandse politieke partijen, waarbij hij wees op "het belang van een normalisering der staatsbetrekkingen met de DDR, welke de intensivering van de economische betrekkingen ten goede zou komen". Bij zijn brief was voorlichtingsmateriaal over de DDR ingesloten.

De "Vertretung" onderhandelt momenteel over de aankoop van een pand in Wassenaar, dat moet gaan dienen of als ambassade of als residentie van de toekomstige ambassadeur.

De medewerker van de "Vertretung", die speciaal belast is met de aangelegenheden inzake de "Anerkennung" zette zijn contacten met dissidente communisten, politici en journalisten voort. Ook staat hij thans in verbinding met leden van de N.C.S.V. (Nederlandse Christelijke Studentenvereniging), die tevens zitting hebben in het Comité Erkennung DDR en met het Jongere Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking.

De overige Europese communistische landen

Sedert enige tijd blijkt het aantal militaire inlichtingenofficieren toe te nemen, dat onder dekmantel bij de vertegenwoordigingen van verschillende van de zogenaamde satelliet-landen wordt geaccrediteerd. Daarbij valt het veelvuldige contact op, dat zij met hier te lande aanwezige Sowjetrussische inlichtingen officieren hebben.

Eveneens wordt een toename geconstateerd van het aantal huwelijken van Nederlanders met vrouwen uit landen als Polen, Tsjecho-Slowakije, Hongarije en Roemenië. Een deel daarvan moet als "schijnhuwelijk" worden aangemerkt, waarbij het doel uitsluitend is, het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit, van een Nederlandse naam en paspoort.

Doorgaans volgt spoedig een echtscheiding, waarna de vrouw, die veelal voor het huwelijk door een Oost-Europese inlichtingendienst werd gerecruteerd, haar eigen weg gaat.

Er zijn gevallen bekend, waarin de vrouw, na het huwelijk aangesproken, bedreigd werd met maatregelen tegen de achtergebleven familie en zich uit angst daarvoor tot medewerking bereid verklaarde.

Verschillende Oost-Europese landen stelden pogingen in het werk om vestigingsvergunningen in Nederland te verkrijgen voor medewerkers van in Nederland gevestigde of nog op te richten joint-ventures. Deze pogingen leden door het restrictieve Nederlandse beleid terzake schipbreuk.

De medewerker van de Tsjechoslowaakse Handelsvertegenwoordiging in Den Haag, die belast is met de zaken van het Tsjechoslowaakse staatsbedrijf OMNIPOL, dat onder meer wapens verkoopt, kwam in het nieuws als gevolg van anonieme dreigbrieven, waarvan copieën aan de pers werden gezonden. In de brieven werd hij ervan beschuldigd via OMNIPOL wapens te leveren aan Palestijnse terroristen en aan de I.R.A..

In verband met een mededeling van de Zuidslavische Ambassade over mogelijke USTACHI-aanslagen op Zuidslavische vertegenwoordigers en eigendommen hier te lande werd wederom aandacht besteed aan de in Nederland aanwezige Zuidslaven. Ook ditmaal werden geen aanwijzingen verkregen omtrent de aanwezigheid van USTACHI-kernen. Dit sluit evenwel niet uit, dat dergelijke aanslagen kunnen worden ondernomen vanuit de ons omringende landen, waar dergelijke kernen wel bestaan.

Chinese Volksrepubliek

In juli 1972 werd de Vertegenwoordiging van de Chinese Volksrepubliek verheven tot Ambassade. Tot eerste Ambassadeur in Nederland werd benoemd , die voorzover bekend behoort tot de oude kern van vertrouwelingen van MAO Tse-tung.

Hij was voor zijn benoeming in Nederland reeds Ambassadeur in Hongarije, Noord-Korea en Noorwegen.
Hij zal in oktober zijn werkzaamheden in ons land aanvangen.
De totale sterkte van de Chinese Ambassade bedraagt thans: 7 diplomaten en 12 functionarissen.
De Ambassade heeft inmiddels twee panden aangekocht, gelegen achter het in gebruik zijnde pand aan de Adriaan Goekooplaan.
Er zijn plannen op het daarbij behorende terrein een nieuw gebouw te doen verrijzen. Men wil dit zo mogelijk voor de herdenking van de Chinese Nationale feestdag op 1 oktober 1973 in gebruik nemen.
Na de toetreding van de Chinese Volksrepubliek tot de Verenigde Naties manifesteerde zich steeds duidelijker de tendens om uit het isolement te treden. De Chinese vertegenwoordigers onderhouden contacten in diplomatieke kringen en in die van intellectuelen, publiciteitsmedia, etc..
Een tweetal medewerkers van de Ambassade volgt lessen in de Nederlandse taal.
Het aantal Nederland bezoekende Chinese delegaties, onder meer op het gebied van handel en luchtvaart, toont een stijgende lijn en Nederlandse bezoekers worden in de CVR thans toegelaten, zij het op beperkte schaal.
Het contact met de zogenaamde Overzee-Chinezen - een groep, die aanvankelijk geheel georiënteerd was op het China van Chang-Kai-shek - is in de afgelopen jaren zodanig uitgebreid en geïntensiveerd, dat deze nu geheel op het China van MAO Tse-tung is georiënteerd en in feite onder controle van de Chinese Ambassade staat.

Zuid-Molukkers

Eind maart 1972 bracht een groep Zuidmolukse jongeren een bezoek aan de DDR. Doel van dit bezoek was gesprekken te voeren met delegatie-leden van de U.N.A. (United Nations Associations) uit de Afro-Aziatische landen tijdens een conferentie van de "Deutsche Liga für die Vereinten Nationen" te Dresden. Kort daarop volgde in een orgaan van de Zuidmolukse jongerenorganisatie de mededeling, dat de met de landen achter het IJzeren Gordijn gelegde contacten zullen worden verstevigd en uitgebreid.

In november 1972 zal de Indonesische President Suharto een bezoek brengen aan een aantal Europese landen, waaronder België. De bekend geworden reacties hierover uit Zuidmolukse kringen geven nog geen aanleiding daarbij acties van Zuidmolukse zijde te verwachten.

AFDELING D

Algemeen

In de gevallen waarin daartoe aanleiding was, werden de daarvoor in aanmerking komende instanties en objecten gewaarschuwd omtrent de veelal uit het buitenland afkomstige meldingen betreffende mogelijke terroristische sabotageacties. Met hen werd overleg gepleegd inzake te nemen beveiligingsmaatregelen.

Bedrijven

Het contact met de bedrijven, waar geclassificeerde opdrachten voor het Ministerie van Defensie worden uitgevoerd, werd versterkt door gezamenlijke bezoeken en inspecties van medewerkers van de Dienst en van de betrokken militaire inlichtingendienst. Aandacht werd besteed aan de beveiliging van het zg. ultra-centrifugeproject.

Met vitale bedrijven, waar in het kader van de beveiliging tegen sabotage veiligheidsonderzoeken naar personeelsleden moeten worden uitgevoerd, werd intensief overleg gepleegd om het aantal van deze onderzoeken tot een aanvaardbaar minimum beperkt te houden.

De Minister werd het voorstel gedaan tot intrekking over te gaan van de Beschikking van 19 augustus 1950, nr. 1041, waarbij de mogelijkheid werd geopend om met beveiligingstaken belaste personeelsleden van vitale en kwetsbare bedrijven te belasten met werkzaamheden ten behoeve van de BVD.

Veiligheidsonderzoeken

Bezwaarschriften ingevolge de Beschikking Antecedentenonderzoeker kwamen in de sector van de burgerlijke overheid in de afgelopen periode niet voor.

AFDELING E

Vertaal- en uitwerkcapaciteit

De resultaten van de in november 1971 in eigen beheer begonnen opleiding van medewerkers tot spreekvaardigheid in het Pools, zijn zeer gunstig.

Op grond hiervan wordt thans de mogelijkheid onderzocht om soortgelijke opleidingen aan te vangen in andere Oost-Europese talen, te beginnen met Tsjechisch.

Opleiding en vorming

Naast de gebruikelijke basis- en specialisten-opleiding werd voor een aantal beveiligingsfunctionarissen van ministeries en andere overheidsorganen een korte informatie-cursus gegeven.

De reeks cursussen, welke speciaal werd georganiseerd t.b.v. de onderofficieren van de Landmacht-inlichtingendienst werd afgesloten.

Voorts werd - door het ter beschikking stellen van docenten - medewerking verleend aan cursussen van diverse opleidingsinstellingen van de politie en de strijdkrachten.

Observatie

Naast de werkzaamheden, welke gericht zijn op de verwerving van gegevens ten behoeve van de beeldvorming omtrent personen, die de belangstelling hebben van de afdeling contra-spionage, vonden acties plaats met het oog op de verbetering van de informatiepositie van de Dienst op het terrein van het politiek terrorisme.

AFDELING ACD

Administratieve automatisering

De directeur Overheidsorganisatie en -automatisering van het departement en de directeur van de Rijkskantoor-machinecentrale verklaarden zich accoord met de keuze van de Dienst t.a.v. het bij de automatisering toe te passen systeem, zoals deze was vastgelegd in het herziene rapport "Vooronderzoek automatisering inzake registratie persoonsgegevens".

Op verzoek van het Ministerie van Financiën werd een raming opgesteld van de kosten en baten van de automatisering voor de komende zes jaar.

Als eerste fase van de automatisering zal de conversie van het cartotheekbestand ter hand worden genomen. De vorming van een stuurgroep en van werkgroepen voor de conversie en de computerbeveiliging wordt voorbereid.

Postregistratie

De proef met het fotocopieerapparaat waarmee van een document een reproductie kan worden gemaakt, verkleind tot het formaat van een systeemkaart, is geslaagd. Met de aanschaf van dit door de N.V. Van der Grinten ontwikkelde apparaat is bereikt, dat het typewerk ten behoeve van de postregistratie in belangrijke mate kon vervallen.

AFDELING FID

Begroting

In de begroting 1973 is rekening gehouden met een aanzet tot automatisering van de administratie. Zodra de daarvoor uitgetrokken bedragen beschikbaar komen zal met de werving van personeel voor dit automatiseringsprogramma worden aangevangen en zal de apparatuur, benodigd voor de conversie, worden besteld.

AFDELING PERSONEEL EN ORGANISATIE

Het voorstel tot een integrale herziening van de bezoldigingsregeling van het BVD-personeel werd ingetrokken. De realisering daarvan werd in het kader van het huidige overheidsperoneelsbeleid niet haalbaar geacht. Verwacht mag worden dat de Commissie van Overleg als gevolg hiervan in de komende tijd voorstellen voor partiële verbeteringen ter tafel zal brengen.

De Minister verklaarde zich accoord met de voorstellen ter verbetering van de salarispositie van een relatief kleine groep van medewerkers, die nauw betrokken zijn bij het bepalen van het beleid ter uitvoering van de hoofdtaken van de Dienst. Dit kan ertoe bijdragen, dat de moeilijkheden, die bestonden bij de werving van dit soort medewerkers, zullen afnemen.

De vervulling van de lagere administratieve functies vormt een toenemend probleem. Jonge vrouwelijke krachten tonen voor dergelijke functies weinig belangstelling. Hun voorkeur gaat veelal uit naar het verrichten van werkzaamheden door bemiddeling van een uitzendbureau. De Dienst kan van dergelijke bureaus geen gebruik maken, omdat om veiligheidsredenen geen uitzendkrachten kunnen worden te werk gesteld.

Voor lagere administratieve functies bieden zich thans voornamelijk gehuwde dames aan, die veelal slechts de morgenuren ter beschikking hebben.

Het ligt in de bedoeling de met het organisatiewerk belaste functionaris, zodra de situatie in de afdeling dit toelaat, een onderzoek te laten instellen om een oplossing voor de vermelde problematiek te vinden.

Zoals gebruikelijk zijn als bijlage toegevoegd enkele gegevens ontleend aan de personeelsregistratie.

Bijlage Panorama 1 april 1972 - 1 oktober 1972

<u>Overleden</u>	:		,Onderzoekingsambtenaar A 30-9-1972 (47 jaar)
<u>Uit dienst</u>	:	3 mannen	- 12 vrouwen
flo	:	1 (middelb.ambt.)	2 (1 middelb. en 1 lager ambt.)
op verzoek	:	2 (1 academicus en 1 middelb.ambt.)	10 (4 middelb. en 6 lagere ambt. o.w. 2 typistes)
<u>In dienst</u>	:	12 mannen	- 12 vrouwen
waarvan	:	2 academici	3 redactrices
	:	2 stagiairs	1 codeur
	:	1 techn. medew.	1 adm. medew.
	:	5 adm. medew.	1 adm. medew. (typiste)
	:	1 radiotelegrafist	6 typistes
	:	1 fotograaf	

Hiervan aangetrokken 12 personeelsleden door tussenkomst van reeds in dienst zijnde personeel, c.q. relaties en 12 door advertenties.

Gedeeltelijke dagtaak : 38 vrouwen (waarvan 4 ongehuwd).

Tegemoetkoming 5%-ziektekostenregeling :

4 personeelsleden (1 hogere en 3 middelbare ambtenaren).